

גרפולוגיה – גרפולוגיה משפטית-האם ניתן לערוב בין התחומים?

בתי המשפט לא פעם אחת הבדילו והבחינו הבחנה ברורה ומהותית בין הגרפולוג – הבדוק את אופיו של הכותב, לבין המומחה לכתב יד – הבדוק את התכונות של כתב היד, ללא התייחסות כלל לנושאי אופי הכותב, או למידת מצבו הפסיכולוגי שיש לכותב כזה.

לדוגמא – מתכבדת להמציא שני פסקי דין:

פס"ד של בימ"ש העליון או פס"ד אחר של בית משפט המחוזי בירושלים,
ודיה רמיזא לחכימא.

ע"א 2590/93 – ח.ע. נגד ה.כ.ע. בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים
(9.5.95).

לפני השופטים א' גולדברג, י' קדמי, צ' טל.
ערעור על פסק דין של בית משפט המחוזי בחיפה בתיק ע.ז. 330/8 שניתן ע"י כ.השופט פיזום.

פסק דין – השופט י.קדמי.

בית המשפט המחוזי בחר להעדיף את עדותה של הגב' ת', ונימק את החלטתו בענין זה, בשלשה אלה: ראשית-בכך שעיסוקה של הגב' ת' מתמקד בהשוואת כתבי יד, בעוד שהגב' ק' עוסקת בעיקר בניתוח אישיות הכותב על פי כתבי יד.....".
ושלישית – בכך ששיטת ההשוואה שעל פיה הגיעה הגב' ת' למסקנתה בדבר אמינות החתימה, משכנעת יותר מן הדרך שבה הלכה הגב' ק'."

"לא מצאתי הצדקה להתערבות בהחלטתו של בית המשפט המחוזי בענין זה: בית המשפט בחן את משקלה הראיית של חוות הדעת של כל אחת משתי המומחיות שבאו בפניו על פי הפרמטרים שהיתוותה ההלכה הפסוקה בסוגיה זו, ואין בידי המערער להראות כי בית המשפט שגה בהערכתו.

הכשרתה ונסיונה של הגב' ת' בתחום השוואת כתבי יד עולים על אלו של הגב' ק', המתמקדת כאמור בהיבט הגרפולוגי של כתב היד..."

בעניין עזבון המנוחה ש.ש.ז"ל (המנוחה) נגד צ.ש.
ובעניין צ.ש. נגד ס.ב.ה, ש.ש, ש.פ, ש.ש, ש.ש.

"להוכחת חוסר כשירותה של המנוחה בעת החתימה, הגישו המתנגדים, כאמור, חוות דעת של גרפולוג, המתייחסת רובה ככולה למסקנות בתחום מצבה הנפשי וכשירותה של החותמת. סוגיה זו לא נבחנה עד כה בפסיקה, ומצאתי לנכון עליה את היריעה:
בחוות דעתו כותב הגרפולוג כי נתבקש לחוות דעה בשאלת זהות חותם חתימות המחלוקת (השרבוט שעל גבי הצוואה) וכן בשאלת מצב החותם במועד חתימת הצוואה. באשר לשאלה הראשונה קבע מסקנה של אפשרות סבירה של זהות בין השרבוט המוכרת על מסמכים קודמים. באשר לשאלה השנייה, קבע הגרפולוג כדלהלן:

- חותמת חתימות המחלוקת היתה, במועד חתימתן, במצב של חוסר אוריינטציה ודיס אינטגרציה למציאות.
- ניכרים בכתב היד שבחתימות המחלוקת קשיי קליטה ועיבוד של גירוי חיצוניים, והעדר כושר שיפוט אובייקטיבי.
- ניכר בכתב היד שבחתימת המחלוקת היעדר יכולת לקיים תהליך מנטלי של חשיבה לקבלת החלטות.
- חושי חותמת חתימות המחלוקת, במועד חתימתן, היו מעורפלים במידה שפגעה במועד הנ"ל בין טוב לרע ולהביע את רצונה.

המתנגדים מבקשים לקבל את חוות דעתו של הגרפולוג בבחינת חוות דעת מדעית, וסומכים עמדתם על קביעת ביהמ"ש העליון לפיה "על מקצוע הגרפולוגיה נאמר, כי"הגיע לדרגת מדע שימושי ממש..."...ולכן מותר – ולעיתים קרובות אף רצוי – לעשות שימוש בחוות דעתו של גרפולוג על-מנת לבסס טענה בדבר אמינותה (או אי אמינותה) של חתימה" (ע"א 5293/90).

אלא שקביעה חד משמעית זו של ביהמ"ש העליון כלל אינה רלוונטית לסוגיה שלפנינו.

הפסיקה בישראל לא התייחסה עד כה לענף ניתוח כתב יד, ובוודאי לא קיבלה כראיה חוות דעת מן הענף הזה.

הניסיון לערבב בין שני התחומים, האחד גרפולוגיה העוסקת בבדיקת אופי הכותב ואישיות הכותב, לגרפולוגיה משפטית העוסקת בבדיקת השוואת כתב יד וחתימות, אינה אלא נסיון לערבב בין התחומים, ועל כך בתי המשפט נתנו דעתם בצורה מפורשת כאמור לעיל.

